

Ryssland och judarna

Den ryska regimen har även av personer som i övrigt ställt sig helt kritiska berömts för sin generösa nationalitetspolitik. Till en början var denna uppfattning klart och enkelt motiverad: Lenin förklarade sig vilja återge friheten åt undertryckta nationer (balterna, finländarna) och handlade i viss utsträckning enligt detta program. Men även sedan Ryssland genom våld fört eller återfört andra folk under sin lydno — en politik som kan sägas ha börjat med Georgien år 1921 — har dess hållning i nationalitetsfrågan uppskattats; någon skillnad göres inte, har det sagts, mellan språkgrupperna i det väldiga riket, någon herrefolksideologi finns inte, och på denna punkt har därför den kommunistiska diktaturen stått ojämförligt högre än den nazistiska.

En viss tanklöshet har präglat detta resonemang. Ingenting är naturligare än att en regim vars väsen är underkastelse inför ledaren och godtagande av hans åskådning visar tolerans gentemot skiljaktigheter som ej har att göra med dessa centrala ting. I det turkiska enväldet, med dess etniska och språkliga splittring, kunde var och en som blev muhammedan och tjänade sultanen nå de högsta ärestäl- len; även mot andra religioner i den härskande var man för- lagsam. Så länge en någor- ändra utformad kommunistisk ideologi fanns i Ryssland tedde let sig orimligt att av språk- eller rasskäl förfölja människor som trodde eller tycktes tro på denna ideologi och dess auktoritativa uttolkare. Situationen var en helt annan än under nazismen, ty här var det just en nationalistisk åskådning som förkunnades. Under det att tyskheten hyllades i Tyskland, var det en universell lära som hyl- lades i Ryssland. Det speciellt ohyggliga i nazismen låg, om man så vill, däri att inte ens den mest underdåniga lydnad kunde göra en polack eller en

jude till tysk, medan motsva- rande följsamhet i Ryssland be- rättigade till inträde i den kom- munistiska kretsen.

En generell ändring av läget i Ryssland har inträtt genom att kommunismen, från att vara en visserligen vag men dock med några bestämda drag utrustad lära, helt enkelt blivit en be- teckning på det program som härskaren och den härskande byråkratin för dagen omfattar. Att vara kommunist innebär numera blott ett: att följa Sta- lin. Och det ideologiska tom- rum som sålunda uppstått har de styrande helt naturligt i viss mån sökt fylla genom en syn- punkt som knappast är mer än en omskrivning av plikten att lyda, nationalismen i form av ett förhållande av den bestå- ende ryska staten. Den univer- selt syftande läran har för- vandlats till en exportprodukt, ett vapen för den ryska expan- sionen i den ryska statslednin- gens hand.

Konkret framträder denna politik i behandlingen av judar- na. Liksom andra folkgrupper fick dessa länge — under för- utsättning av ovillkorlig trohet mot regimen — bevara en sär- prägel i den mån de så önska- de. I den internationella politi- ken företrädde Ryssland rent av det sionistiska intresset; judar- na hörde till de missnöjda grup- per till vilka man appellerar för att försvaga de demokratis- ka motståndarstaterna, och i det nya Israel såg man en bundsförvant. Men med den ju- diska nationalstatens tillkomst blev det tvivelaktiga från rysk synpunkt i hela denna politik uppenbart. Israel blev inte, som man hoppats, en kommunistisk cell utanför järnridån; majori- teten inom den nya staten sade nej till den ryska exportvaran. Tvärtom blev Israel ett fäste för de i Ryssland levande judarnas förhoppningar; dessa grupper blev ett judiskt irredenta.

Den hårda behandling för vilken judarna i Ryssland och satellitstaterna utsatts under se- nare tid står alltså inte i någon motsättning till den ryska na- tionalitetspolitiken. Denna be- handling klarlägger blott en sida av denna politik: de eljest

tolererade särgrupperna slås ned så snart deras avsikter i något hänseende kommer i kon- flikt med statsledningens. Att diskutera huruvida det här är fråga om antisionism eller anti- semitism är meningslöst: det är judarnas vilja att samlas i eller samlas kring Israel som man vill undertrycka, och då judarna hyser denna vilja blir de förhatliga — skall detta kal- las förföljelse av judar eller för- följelse av sionister?

I debatten om sionismen har ofta sagts att denna rörelse är ägnad att leda till antisemitism. De ryska aktionerna kan tas som belägg för detta påstående. Men de är snarare ett bevis på att den ryska despotin även i nationalitetsfrågan företräder intolerans och förtryck.